

Kūtsmēslu apsaimniekošanas izaicinājumi piena lopkopības saimniecībās

IVETA GRUDOVSKA

Biedrības «Zemnieku saeima» lauksaimniecības eksperte

1.oktobris 2020

«Vecsiljāņi»

Saimniecību sadalījums pēc slaucamo govju skaita (LDC dati 01.01.*)

Gads	2016.				2017.				2018.			
	Saimniecības ar atbilstošo govju skaitu		Slaucamās govju grupā		Saimniecības ar atbilstošo govju skaitu		Slaucamās govju grupā		Saimniecības ar atbilstošo govju skaitu		Slaucamās govju grupā	
Rādītājs/grupējums	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%
1	8 028	44,8	8 028	5,2	6 913	43,2	6 913	4,6	5 929	41,3	5 929	4,1
2	2 889	16,1	5 778	3,8	2 547	15,9	5 094	3,4	2 255	15,7	4 510	3,1
3-5	2 536	14,2	9 400	6,1	2 293	14,3	8 567	5,7	2 109	14,7	7 937	5,5
6-9	1 641	9,2	11 897	7,7	1 555	9,7	11 306	7,5	1 489	10,4	10 846	7,5
10-19	1 435	8,0	19 312	12,5	1 360	8,5	18 269	12,2	1 290	9,0	17 316	12,0
20-29	453	2,5	10 858	7,1	427	2,7	10 263	6,8	389	2,7	9 261	6,4
30-49	397	2,2	15 052	9,8	383	2,4	14 531	9,7	386	2,7	14 586	10,1
50-99	307	1,7	20 748	13,5	307	1,9	20 818	13,9	287	2,0	19 501	13,5
100-199	125	0,7	17 008	11,0	120	0,8	16 436	10,9	123	0,9	17 185	11,9
200-299	40	0,2	9 862	6,4	41	0,3	9 947	6,6	33	0,2	8 117	5,6
>=300	49	0,3	25 984	16,9	50	0,3	28 137	18,7	50	0,3	29 239	20,2
Kopā:	17 900	100	153 927	100	15 996	100	150 281	100	14 340	100	144 427	100

* LDC 01.01.2017. dati par 2016. gadu, 01.01.2018. dati par 2017. gadu un 01.01.2019. dati par 2018. gadu

12384 139060 08.20

2558
3357 VVD

+20% KRĀTUVES NO LAP

Mazo saimniecību raksturojums (no 5- 50 dz.v)

- Ģimenes saimniecības
- Daudz roku darba
- Nespēj pieņemt lēmumu par turpmāko attīstību, jo ir dažādi iemesli: nav zemes paplašināties, nav ideju turpinātāju, vēlas pāriet uz mierīgāku saimniekošanu, piemēram, gaļas govīm, tūlīt... tūlīt visu izbeigs u.tml.
- Modernizācijas iespējas nav izmantotas
- Izbūvētas krātuves ļoti retos gadījumos, pārsvarā ir vai nu pielāgoti laukumi, vai nav vispār, glabā pie kūts
- Pamatā cietmēsli, arī no dziļās kūts
- Problēmas ar izkliedi – vajadzīgas vairākas tehnikas vienības: iekrāvējs, traktors ar izkliešanas piekabi, traktors ar arklu, jo jāiestrādā 24 stundu laikā pēc izkliešanas, dārgs process
- Nav zināšanu par mēsļu vērtību

Ko darīt?!

- Turpināt izlikties, ka tā ir viņu pašu problēma
- Likt sodus, lai izbeidz saimniekošanu
- Palielināt dzīvnieku skaitu, no kura prasīt izbūvētas krātuves – piemēram, no 50 dzīvniekiem, nevis 5 VJT (*MK Noteikumi Nr.829 4.4.1. pie dzīvnieku novietnes līdz to tālākai izmantošanai, ja dzīvnieku novietnē atrodas mazāk par 10 dzīvnieku vienībām vai, ja tā atrodas īpaši jutīgā teritorijā, – mazāk par piecām dzīvnieku vienībām. Kūtsmēslu uzglabāšanas laukuma pamatni ierīko saskaņā ar šo noteikumu 4.6.6. apakšpunkta prasībām. Vircu uzkrāj speciāli aprīkotā tvertnē*)

1 govs = (*MK Noteikumi Nr.834*) 13-15 t NPK 5:2:4 (1ha 75 kg N 3 t/ha graudaugu ieguvei)

10 govīs 150 t 750 kg N : 170 N = 4.4 ha

- Saimniecību atbalstam paredzēt grantu sistēmu, nevis investīciju programmu
- Attīstīt mērķtiecīgu pakalpojuma sniegšanu mazajām saimniecībām kūtsmēslu izvešanai, to stimulējot no LAP līdzekļiem

Vidējo saimniecību raksturojums (50 – 100 dz.v.)

- Ap 300 saimniecībām. Sarežģītākā grupa, jo līdz šim daudz roku darba, taču jau veikta modernizācija un vai nu sakārtota piena ieguve, vai mēslu apsaimniekošana
- Var attīstīties un var arī beigt saimniekošanu, ja nav turpinātāju vai nav iespējas paplašināties uz apkārtējo zemju rēķina
- Ja grib paplašināties, jāveic ļoti lielas investīcijas, kuru atmaksāšanās ir riskanta pie svārstīgām piena cenām
- Ir ļoti komfortablas saimniecības!
- **Grupa, kurai būtu liels potenciāls kļūt par bioloģiskā piena ražotājiem**
- Ir gan šķidrmēsli, gan cietmēsli – atkarībā no veiktajām investīcijām iepriekšējās modernizācijas kārtās
- Spēj apvienoties ar kaimiņiem un izmantot mēslu apsaimniekošanas tehniku lietderīgāk, daudz lietotas un pielāgotas tehnikas. Jau sāk izmantot pakalpojumu sniedzējus, bet ļoti maz

Ko darīt?!

- Mērķtiecīgi atbalstīt turpmāku modernizāciju – paredzot lielāku atbalsta intensitāti slaušanas robotiem!
- Mērķtiecīga pārvilināšana uz bioloģisko novirzienu – cenas, atbalsts
- Atbalsts kūtsmēslu tehnikas iegādei, lai var dažādot iestrādes rīkus un veicināt optimālu iestrādi
- Attīstīt mērķtiecīgu pakalpojuma sniegšanu mazajām saimniecībām kūtsmēslu izvešanai, to stimulējot no LAP līdzekļiem
- Izglītēt par kūtsmēslu vērtību

Lielo saimniecību raksturojums (100 +)

- Ap 200 saimniecībām.
- Mērķtiecīgi veidojuši ganāmpulkus – lielāks izslaukums, mazāka pašizmaksa.
- **Rūpīgi pašizmaksas rēķinātāji.** Sapratuši, ka tikai paplašinoties iespējams samazināt piena pašizmaksu un sekmīgi strādāt nestabilā tirgus pozīcijā pie vājas vietējās pārstrādes.
- Pārinvestēšanās risks!
- Nav potenciāla kļūt par bioloģiskā piena ražotājiem - nevar pāriet uz ganīšanu
- Veicot modernizāciju, pārgājuši uz nepiesieto turēšanu – pārsvarā šķidrmēsli, tikai retos gadījumos – cietmēsli.
- Problēmas ar sākotnēji projektētajām krātuvēm – paredzētais tilpums par mazu – nav aprēķināti nokrišņi un tehniskie ūdeņi.
- Apzinoties problēmu – veikuši investīcijas papildus krātuvēs. Ja to nedara – plūst pāri malām.
- Ir pietiekams tehniskais nodrošinājums šķidrmēslu izkļiedei. Investē progresīvās tehnoloģijās.
- Izmanto šķidrmēslu izkļiedes pakalpojumu sniedzējus

Ko darīt?!

- Netraucēt strādāt!
- Mērķtiecīgi atbalstīt turpmāku modernizāciju – īpaši vides tehnoloģijās
- Atbalsts lietotas kūsmēsļu tehnikas iegādei, lai var dažādot iestrādes rīkus un veicināt optimālu iestrādi

Izklīdes tehnoloģijas – dārgi vai lēti

Videi draudzīgas šķidrmēsļu mucas ar caurulīšuizklīdes sistēmu atmaksāšanās dažāda veida saimniecībās

Jaunas mucas orientējošā cena **70 000 eiro bez PVN** (tilpums 18 m³)

Amortizācija 10 gados 7000 eiro – gadā

- **50 govīs** (17 m³ x 50=850 m³ gadā) 1 m³ cena **8,2 eiro/m³**
- **100 govīs** (19 m³ x100=1900 m³ gadā) 1 m³ cena **3,6 eiro/m³**
- **500 govīs** (26 m³ x 500 =13 000 m³) 1m³ cena **0,53 eiro/m³**
- Vidējās pakalpojumu cenas – ap **2 eiro/m³** (+degviela)

Kūtsmēsli ir vērtība!

Paldies par uzmanību!

Tiekamies nākamajos semināros – lauku dienās!

Mācīsimies kopā!

